

دانشگاه پیام نور
دانشکده الهیات و معارف اسلامی
مرکز تهران

پایان نامه برای دریافت مدرک کارشناسی ارشد
رشته الهیات
گروه فقه و مبانی حقوق اسلامی

عنوان پایان نامه

آیات الاحکام طهارت ویژه بانوان

دانشجو:

صدیقه برادران عطار مقدس

استاد راهنما:

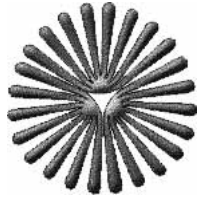
سرکار خانم دکتر زهرا گواهی

استاد مشاور:

جناب آقای دکتر عباسعلی سلطانی

خرداد 1389

سید البرص

دانشگاه پیام نور
دانشکده الهیات و معارف اسلامی
مرکز تهران

پایان نامه برای دریافت مدرک کارشناسی ارشد
رشته الهیات
گروه فقه و مبانی حقوق اسلامی

عنوان پایان نامه

آیات الاحکام طهارت ویژه بانوان

دانشجو:

صدیقه برادران عطار مقدس

استاد راهنما:

سرکار خانم دکتر زهرا گواهی

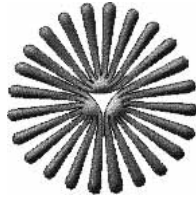
استاد مشاور:

جناب آقای دکتر عباسعلی سلطانی

خرداد 1389

تاریخ: ...../...../.....

شماره: .....

انگیزه پیام نور

بسمه تعالی

صور تجلسه دفاع از پایان نامه دوره کارشناسی ارشد

جلسه دفاع از پایان نامه دوره کارشناسی ارشد خانم صدیقه برادران عطار مقدس.....
دانشجوی رشته .....الهیات..... به شماره دانشجویی .....8671029375.....
تحت عنوان «..... آیات الاحکام طهارت ویژه بانوان» .....
با حضور هیأت داوران در روز ..... مورخ ...../...../..... ساعت ..... در محل
ساختمان ..... برگزار شد و پس از بررسی، پایان نامه مذکور با نمره به عدد
..... به حروف ..... با درجه .....
مورد تأیید واقع شد.

ردیف	نام و نام خانوادگی	هیأت داوران	مرتبہ دانشگاهی	دانشگاه / مؤسسه	امضاء
1		استاد راهنما			
2		استاد راهنما همکار			
3		استاد مشاور اول			
4		استاد داور داخلی			
5		استاد داور خارجی			
6		نماینده تحصیلات تکمیلی دانشگاه / گروه			

تقدیم

این مجموعه را که به منزله ی قطره ای از اقیانوس بیکران علوم قرآن و اهل بیت :
می باشد را به محضر احیا گران فقه شیعه امام باقر و امام صادق **ع** و مربی انسان
در زمین و تنها امید مستضعفان جهان امام زمان (عجل الله تعالی فرجه الشریف)
تقدیم می دارم.

سپاسگزاری

سپاس و ستایش فراوان خداوند بزرگ را سزااست که از میان آفریدگان خویش انسان را برگزید و او را به نعمت دانش و فکر ممتاز گردانید و درود خالصانه بر سرورکاینات خاتم انبیاء و مرسلین محمد مصطفی 9 و اهل بیت : او.

خداوند منان را شاکرم که تو فیک علم آموزی و قدم نهادن در وادی پژوهش را روزیم گرداند.ضمن سپاسگزاری از استادانی که در طول دوران تحصیل کارشناسی در دانشگاه پیام نور مشهد و حوزه دانشجویی شهید بهشتی 1 در دانشگاه فردوسی مشهد و کارشناسی ارشد در دانشگاه پیام نور تهران ، خوشه چین خرمن فضل و دانش آنان بوده ام، از زحمات همه عزیزانی که بر من منت نهاده و در این راه یاریم نموده اند به ویژه از استاد ارجمند ، سرکار خانم **دکتر زهرا گواهی** استاد راهنمای این رساله که با نکته سنجی های ظریف و راهنمایی های دقیق این راه دشوار را بر من هموار نمودند تشکر و قدر دانی می نمایم. همچنین از بذل عنایت استاد بز رگوار جناب آقای **دکتر عباسعلی سلطانی** استاد مشاور این پایان نامه نیز کمال تشکر و قدر دانی را دارم.

بر خود لازم می دانم از مسئولین محترم و کارکنان پر تلاش کتابخانه آستان قدس رضوی که با صبر و حوصله و به موقع کتاب های مورد نیاز را در دسترس من قرار دادند سپاسگزاری کنم.

در پایان خدا را شاکرم که به من همسری فداکار عطا نمود که همواره در مسیر تحصیل یاریم نموده و حامیم بوده است. به دستان پدر و مادرم که موفقیت های خود را مدیون دعای خیرشان می دانم، بوسه می زنم. از فرزندانم نسیم و فرید که به خاطر تحصیل و تدوین این رساله روز های بسیاری را تنها به سر بردند تشکر می کنم و برایشان آرزوی خوشبختی دارم.

چکیده

قرآن کریم اولین منبع تشریح یا ادله ی اصلی احکام می باشد که بخشی از آیات قرآن به آیات الاحکام معروفند. یکی از مهمترین آن ها، آیات الاحکام مربوط به طهارت زنان می باشد که با عنایت به حضور گسترده و با نشاط زنان در همه ی عرصه های اجتماعی از یک طرف و اهمیت قرآن کریم به عنوان قانون اساسی و مهمترین منبع استنباط احکام فقهی و حقوقی و کیفری از طرف دیگر و عدم پیشینه پژوهش در خصوص آیات الاحکام طهارت زنان، این رساله سعی نموده است، با استفاده از قرآن و سنت، دید گاه های مختلف را در مورد تکالیف و حقوق زنان در رابطه با دمء ثلاثه آنان مورد بررسی قرار دهد. علاوه بر این مسائلی چون بلوغ دختران و حکم عدّه ی زنان فاقد رحم و سیادت در یائسگی در رابطه با آیات فوق و روایات و با استفاده از دید گاه های اسلام در پزشکی نیز مورد بررسی قرار گرفته است. روش تحقیق، با مراجعه به کتاب خانه ها و استفاده از اینترنت و نظرات اساتید مبتنی بر استدلال فقهی و حقوقی می باشد. در فصل اول به کلیات و فصل دوم به آیات الاحکام طهارت زنان در احکام شرعی و فصل سوم آیات الاحکام طهارت زنان در احکام حقوقی و فصل چهارم طهارت زنان در احکام کیفری و مسائل روز پرداخته شده است.

دست آورد این پژوهش عبارتند از: 1- با استناد به آیه 222 سوره بقره تنها مقاربت با زنان حائض حرام است نه مطلق معاشرت و استمتاع. 2- طهارت زنان در اعمال عبادی آنان از قبیل: نماز، روزه، حج، طواف کعبه، قرائت سوره های سجده، شرط است. 3- با استناد به آیات 1-4 سوره طلاق شرط لازم برای طلاق زنان قرار داشتن زن در طهر غیر موافق است. 4- با استناد به آیه 228 سوره بقره رعایت عدّه بعد از طلاق برای برخی زنان واجب است. 5- اجرای احکام حد و قصاص در زنان با طهر آنان رابطه دارد.

کلید واژه ها: آیات الاحکام، احکام فقهی زنان، احکام طهارت زنان در قرآن، حقوق زن، دمء ثلاثه، عدّه.

فهرست مطالب

1.....	مقدمه
1.....	شناسه موضوع پژوهش
2.....	الف- اهمیت و ضرورت پژوهش
2.....	ب- سؤال های اساسی پژوهش
3.....	ج- فرضیه های پژوهش
3.....	د- پیشینه پژوهش و نوآوری آن
4.....	ه- اهداف پژوهش
5.....	ز- روش تحقیق
5.....	ح- محتوای رساله

فصل اول : کلیات (واژگان شناسی)

7.....	پیش گفتار
7.....	معنای فقه در لغت و قرآن
9.....	فقه در اصطلاح
9.....	ادله ی استنباط احکام شرعی
9.....	1-کتاب (قرآن مجید)
11.....	2- سنت
12.....	3-اجماع
13.....	4-عقل
15.....	بخش اول: مفهوم شناسی آیات الاحکام
15.....	1-1-1-تعریف آیات
15.....	1-1-1-1- آیات در لغت و قرآن
15.....	معانی آیه در قرآن
17.....	1-1-1-2- معنی آیه در کلام عرب

18	3-1-1-1-تعريف اصطلاحى آيات .....
18	2-1-1-تعريف احكام.....
18	1-2-1-1-احكام در لغت .....
19	2-2-1-1-احكام در اصطلاح فقهى .....
19	3-2-1-1-اقسام حكم الهى .....
20	4-2-1-1-اقسام حكم از لحاظ منبع صدور .....
22	3-1-1-تعريف آيات الاحكام.....
22	4-1-1-فرق آيات الاحكام با احكام الآيات .....
23	5-1-1-انواع دلالت آيات قرآن بر احكام .....
23	6-1-1-انواع احكام عملى آيات الاحكام .....
25	7-1-1-روح حاكم بر آيات الاحكام .....
28	8-1-1-قلمرو آيات الاحكام.....
28	9-1-1-تعداد آيات الاحكام.....
29	10-1-1-نسبت آيات الاحكام به كل قرآن.....
31	بخش دوم:كتاب شناسى آيات الاحكام .....
31	1-2-1-تاريخچهى تفسير آيات الاحكام .....
32	2-2-1-تاريخچهى تدوين آيات الاحكام .....
32	3-2-1-ويژگى هاى نگارش آيات الاحكام در منابع شيعى وسنى .....
33	4-2-1-كتاب هاى آيات الاحكام .....
33	1-4-2-1-مشهورترين كتابهاى آيات الاحكام از علمائى شيعه .....
34	2-4-2-1-كتابهاى ارزشمندآيات الاحكام در پنجاه سال اخير.....
35	3-4-2-1-معرفى چند اثر مشهور از اهل سنت .....
36	بخش سوم :مفهوم شناسى طهارت .....
36	1-3-1-تعريف طهارت .....
36	1-1-3-1-طهارت در لغت .....
36	2-1-3-1-طهارت در شرع.....

37	..... 3-1-3-1 طهارت در حدیث
37	..... 4-1-3-1 طهارت در قرآن
38	..... 2-3-1 مشتقات کلمه‌ی طهر
38	..... 3-3-1 طهارت از دیدگاه فقهی
39	..... 4-3-1 طهارت و نجاست از دیدگاه مردم
41	..... 5-3-1 طهارت در اسلام
42	..... 6-3-1 انواع طهارت در اسلام
43	..... 7-3-1 قاعده طهارت

فصل دوم : آیات الاحکام طهارت زنان در احکام شرعی

45	..... مقدمه
47	..... بخش اول: دم‌اء ثلاثه و احکام آن
47	..... 1-2- دم‌اء ثلاثه یا دم الحدث
47	..... 1-1-2- تعریف حیض
47	..... 1-1-1-2- معنای حیض در لغت
47	..... 2-1-1-2- واژه ی حیض در قرآن
47	..... 3-1-1-2- تعریف حیض از نظر فیزیولوژی
48	..... 4-1-1-2- واژه ی حیض در روایت
49	..... 5-1-1-2- شرایط و صفات خون حیض در فقه
50	..... 6-1-1-2- اقل و اکثر مدّت حیض
50	..... 7-1-1-2- اوقات طهر
51	..... 8-1-1-2- سنّ حائض و یائسگی
51	..... 9-1-1-2- احکام حائض
56	..... 10-1-1-2- اقسام زنان حائض
56	..... 11-1-1-2- حکم زن حائض در ایام استظهار
57	..... 2-1-2- تعریف نفاس
57	..... 1-2-1-2- نفاس در لغت و اصطلاح فقه

57	..... 2-2-1-2- مدّت نفاس
58	..... 3-2-1-2- غسل نفاس
59	..... 4-2-1-2- احکام نفساء
60	..... 3-1-2- تعریف استحاضه
60	..... 1-3-1-2- استحاضه در فقه و روایات
61	..... 2-3-1-2- انواع استحاضه:
61	..... 3-3-1-2- احکام شرعی در استحاضه
62	..... 4-3-1-2- حکم مقاربت در زمان استحاضه
63	..... 4-1-2- حیض و نفاس حضرت زهرا 3
63	..... 1-4-1-2- روایت در مورد حضرت فاطمه 3
65	بخش دوم: بررسی آیه محیض (سوره بقره، آیه 222) و احکام عبادی زنان
65	..... 1-2-2- آیه و ترجمه
66	..... 2-2-2- معنای " یستلونک " در قرآن
67	..... 3-2-2- انگیزه‌ی سؤال از «حیض»
67	..... 1-3-2-2- شأن نزول آیه
70	..... 4-2-2- « پیدایش حیض » در روایت
71	..... 5-2-2- واژه نگاری « $\text{فردی که حیض را در بدن خود تجربه کند}$ »
72	..... 1-5-2-2- معنای اذی
73	..... 2-5-2-2- منظور از « اذی»
73	..... 1-2-5-2-2- دلایل رد « اذی» به معنای ضرر
75	..... 6-2-2- واژه نگاری « $\text{مکانی که حیض در آن رخ دهد}$ »
76	..... 1-6-2-2- واژه ی کنایی اعتزال
77	..... 2-6-2-2- مراد از «محیض» در آیه
80	..... 3-6-2-2- دلایل اسم مکان بودن «محیض»
80	..... 4-6-2-2- رعایت اعتدال در نظریه اسلام
81	..... 5-6-2-2- زیان های آمیزشی جنسی در ایام عادت

82.....	واژه نگاری	7-2-2
83.....	تأکید بر کناره گیری در دوران عادت	1-7-2-2
84.....	حدود کناره گیری از زنان حائض در روایات	2-7-2-2
85.....	قرائت حَتَّى يَطْهَرْنَ در تفاسیر	3-7-2-2
85.....	عَلَّتْ اِخْتِلاف در قرائت حَتَّى يَطْهَرْنَ	4-7-2-2
88.....	واژه نگاری «لَا يَجُوزُ الْمُبَاشَرَةُ فِي الْمَرْحَلَةِ الْأُولَى»	8-2-2
89.....	جواز مباشرت در روایات و نظر امامیه	1-8-2-2
91.....	نظرات علماء عامه در جواز مباشرت	2-8-2-2
92.....	نظرات مختلف مفسرین از «من حیث امرکم الله»	3-8-2-2
92.....	واژه نگاری «لَا يَجُوزُ الْمُبَاشَرَةُ فِي الْمَرْحَلَةِ الْأُولَى»	9-2-2
96.....	بحث روایی	1-9-2-2
96.....	حُب	2-9-2-2
97.....	کاربرد توأب	3-9-2-2
98.....	ارکان اصلی توبه	1-3-9-2-2
99.....	تقدّم توأب بر متطهرین	4-9-2-2
100.....	حکم اخلاقی آیه	10-2-2
100.....	مستفاد آیه	11-2-2
101.....	احکام مباشرت در حال حیض از نظر علمای عامه و روایات	12-2-2
104.....	حکم وضعی و حکم کیفری در ایام حیض	13-2-2

فصل سوم : آیات الاحکام طهارت زنان در احکام حقوقی

107.....	بخش اول: طلاق و عده در فقه و قانون	107
107.....	مقدمه	107
108.....	معنای طلاق	1-1-3
108.....	حق طلاق	2-1-3
109.....	دلیل تفاوت مرد و زن در حق طلاق	1-2-1-3

- 109.....3-1-3- شرایط اساسی طلاق
- 110.....1-3-1-3- شرایط مربوط به مُطَلَّق
- 110.....2-3-1-3- شرایط مربوط به مطلقه
- 111.....3-3-1-3- شروط مربوط به طلاق
- 112.....4-1-3- شرایط صوری طلاق
- 112.....5-1-3- اقسام طلاق
- 112.....1-5-1-3- طلاق حرام
- 113.....2-5-1-3- طلاق مکروه
- 113.....3-5-1-3- طلاق واجب
- 114.....4-5-1-3- طلاق سنت
- 114.....6-1-3- احکام طلاق رجعی
- 116.....7-1-3- احکام طلاق بائن
- 117.....1-7-1-3- طلاق خلع
- 118.....2-7-1-3- طلاق مبارات
- 119.....8-1-3- طلاق در مذاهب
- 119.....9-1-3- تعاریف عدّه
- 120.....10-1-3- مدّت عدّه
- 120.....1-10-1-3- مدّت عدّه‌ی وفات
- 120.....2-10-1-3- مدّت عدّه طلاق در مورد ازدواج دائم
- 121.....3-10-1-3- مدّت عدّه در ازدواج موقت
- 122.....4-10-1-3- عدّه‌ی زن حامله
- 122.....5-10-1-3- عدّه و طی به شبهه
- 122.....11-1-3- عدّه و ایلاء
- 123.....12-1-3- زنان فاقد عدّه
- 124.....13-1-3- عدّه و فسخ نکاح
- 126.....بخش دوم: پاک بودن زنان در طلاق (بررسی آیات 4-1 سوره طلاق)
- 126.....1-2-3- شأن نزول آیه 1 سوره طلاق

- 126..... 2-2-3- شأن نزول آیه 4 سوره طلاق
- 127..... 3-2-3- سوره طلاق
- 128..... 4-2-3- بررسی آیات
- 129..... 5-3-3- استفاد آیه
- 130..... 6-3-3- وقوع طلاق در طهر واقعه
- 130..... 7-3-3- احکام زنان مطلقه و حقوق آنها
- 132..... بخش سوم :طهارت زنان و عدّه (بررسی آیه ثلاثه قروء)
- 132..... مقدمه
- 132..... 1-3-3- آیه و ترجمه
- 133..... 2-3-3- شأن نزول آیه
- 134..... 3-3-3- واژه نگاری
- 135..... 1-3-3-3- مراد از «والمطلقت»
- 136..... 2-3-3-3- دو تأکید در آیه بر لزوم اهتمام به خویشتن داری زنان در ایام عدّه طلاق
- 137..... 4-3-3- نظرات مختلف در باره ی « ثلثه قروء »
- 137..... 1-4-3-3- منظور « ثلثه قروء » در لغت
- 139..... 2-4-3-3- منظور از ثلاثه قروء در تفاسیر
- 140..... 3-4-3-3- مفهوم ثلاثه قروء در روایات
- 142..... 4-4-3-3- دلیل استدلال قرء به معنای پاکی و طهارت
- 144..... 5-4-3-3- نتیجه اختلاف نظرها
- 145..... 5-3-3- واژه نگاری
- 147..... 1-5-3-3- مقصود از کتمان
- 147..... 2-5-3-3- علت حرام بودن این کتمان
- 147..... 3-5-3-3- دلایل استنباط حجیت قول زن
- 148..... 4-5-3-3- نظرات ناسخ بودن آیه
- 149..... 6-3-3- فلسفه عدّه در آیه

- 150..... واژه نگاری (ب) «بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ»
- 151..... واژه نگاری «بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ»
- 153..... جواز رجوع در طلاق رجعی
- 154..... لازم نبودن عقد جدید در طلاق رجعی
- 154..... شرط اصلاح خواهی رجوع شوهر به همسر «بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ»
- 155..... واژه نگاری «بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ»
- 156..... واژه نگاری «بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ»
- 158..... مراد از برتری «بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ»
- 159..... حق مردان بر زنان در روایت
- 160..... حق زنان بر مردان در روایت
- 160..... حکیم
- 161..... احکام مستفاد از آیه و رابطه ی آن با طهارت زنان
- 161..... دستاورد:

فصل چهارم : طهارت زنان در احکام کیفری و مسائل روز

- 165..... 1-4- بخش اول : طهر زنان در رابطه با حد و قصاص
- 165..... مقدمه
- 165..... 1-1-4- تعاریف حد
- 165..... 1-1-1-4- حد در لغت
- 165..... 2-1-1-4- حد در اصطلاح
- 166..... 3-1-1-4- حد در حقوق جزای اسلام
- 166..... 4-1-1-4- حد در قانون مجازات اسلامی
- 166..... 5-1-1-4- جرایم مستوجب حد از نظر فقها
- 167..... 6-1-1-4- جرایم مستوجب حد در قانون مجازات اسلامی

168.....	2-1-4- تعریف قصاص .....
168.....	1-2-1-4- قصاص در قرآن .....
168.....	2-2-1-4- قصاص در قانون .....
168.....	3-2-1-4- جرایم مستوجب قصاص .....
168.....	3-1-4- رابطه طهر زنان با اجرای حد و قصاص .....
169.....	1-3-1-4- از نظر فقهی .....
170.....	2-3-1-4- از نظر حقوقی .....
171.....	بخش دوم : طهارت زنان و مسائل روز .....
171.....	حیض و بلوغ دختران .....
171.....	مقدمه .....
171.....	1-1-2-4-1- بلوغ در لغت .....
172.....	2-1-2-4-2- بلوغ از نظر قرآن .....
173.....	3-1-2-4-3- بلوغ در روایات .....
173.....	4-1-2-4-4- بلوغ از دیدگاه فقهای شیعه و سنی .....
176.....	5-1-2-4-5- سن بلوغ در قوانین موضوعه .....
177.....	6-1-2-4-6- بلوغ از نظر پزشکی (فرایند بلوغ در دختران) .....
177.....	7-1-2-4-7- عوامل مؤثر بر زمان شروع بلوغ .....
178.....	8-1-2-4-8- علایم بلوغ جسمانی دختران .....
179.....	9-1-2-4-9- تعیین سن بلوغ .....
182.....	بررسی حکم عدّه در زنان فاقد رحم .....
182.....	مقدمه .....
182.....	1-2-2-4-1- تبیین حکمت تشریح عدّه .....
183.....	2-2-2-4-2- جلوگیری از اختلاط نسب .....
184.....	3-2-2-4-3- امکان رجوع شوهر در طلاق رجعی .....
184.....	4-2-2-4-4- حفظ حیات و حمایت از جنین .....
185.....	5-2-2-4-5- احترام به شوهر در فوت .....

186.....	6-2-2-4- تعبدی بودن عدّه
186.....	7-2-2-4- حکم زنان فاقد رحم
187.....	8-2-2-4- دلایل اثبات عدّه
188.....	9-2-2-4- دلایل عدم عدّه
190.....	10-2-2-4- زمان طهر زن فاقد رحم
191.....	11-2-2-4- فقیهان معاصر
192.....	یائسگی و سیادت زنان
192.....	1-3-2-4- واژه نگاری یائسه
192.....	2-3-2-4- سن یائسگی از دیدگاه فقها
193.....	3-3-2-4- یائسگی از دیدگاه پزشکی
194.....	4-3-2-4- ارتباط سیادت با سن یائسگی
196.....	5-3-2-4- نظرمراجع تقلید معاصر
197.....	نتایج و دستاوردها
200.....	پیشنهادها
203.....	ضمیمه 1
203.....	الف - مشتقات
204.....	ضمیمه 2
204.....	ب:چند نمونه از آیاتی که در آن "طهر" به کار رفته است :
206.....	منابع و مأخذ
206.....	الف)منابع عربی
213.....	ب) منابع فارسی
218.....	مقالات

مقدمه

شناسه موضوع پژوهش

یکی از دلایل جامعیت دین مبین اسلام نسبت به دیگر ادیان آسمانی، وجود آیه‌هایی است که شامل احکام فقهی و حقوقی در ابعاد مختلف است و این خود مرهون تشکیل حکومت توسط پیامبر اسلام، برخلاف دیگر پیامبران یهود و مسیحیت، می‌باشد.

قرآن کریم به عنوان قانون اساسی و اولین و مهمترین منبع و خاستگاه احکام فقهی و حقوقی در خصوص زنان، که نیمی از جامعه انسانی را تشکیل می‌دهند، احکام و آیاتی را ذکر کرده است. برنامه های قرآن، سیره و گفتار معصومان : به صورت مجموعه قوانین حیات بخش، دستورالعمل زندگی شیعیان را تشکیل می دهند. عالمان شیعی در تبیین و جمع آوری معارف اهل بیت : زحمات طاقت فرسایی را متحمل شدند. تدوین کتاب ها یی مانند اصول کافی، بحار الانوار و آیات الاحکام و مانند آن شاهد بر مدعاست. فرهیختگان شیعی با توجه به مقتضیات زمان، وظیفه‌ی جمع‌آوری و حفظ معارف اهل بیت را بر عهده داشتند که در انجام این مسئولیت خطیر نیز موفق بودند فعالیت های فرهنگی دانشمندان شیعی در حفظ و اشاعه‌ی فرهنگ معصومان سبب شد که معارف اهل بیت : و احکام اسلام به صورت مجموعه گرانسنگ در اختیار ما قرار گیرد.

واقعیت این است که این معارف در همه‌ی زمان ها و مکان ها، پاسخگوی نیازهای جامعه‌ی دینی بوده و هست، چرا که فقه شیعه پویا و در تمام صحنه‌های اجتماعی، اقتصادی، سیاسی و نظیر آن ظهور پیدا کرد.

یکی از اقداماتی که لازم است در این مقطع زمانی صورت گیرد، ساده سازی و کاربردی نمودن معارف اهل بیت : می‌باشد. طیف وسیعی از مردم نمی‌توانند مسایل مورد نیاز خود را از کتابهای دینی استفاده کنند، از این رو یکی از راههای آن ساده نگاری معارف اسلامی است البته به معنای تحریف و تطبیق دادن آن به مسائل روز نیست، بلکه تطبیق دادن حوادث روز با معارف اسلامی است.

یکی از بحث‌های مربوط به آیات الاحکام، استفاده از نگرش های کلی قرآن نسبت به مسائل زنان است. مسلماً در شکل گسترده نمی توان از یک آیه و دو آیه این استفاده را کرد. گاه لازم می گردد از چندین آیه به دست آورد که نوع نگرش مجموعه‌ای می‌شود. در این زمینه کم تر کار شده است در حالی که ضرورت این نوع بررسی ها، محسوس است.

الف - اهمیت و ضرورت پژوهش

با عنایت به حضور گسترده و با نشاط زنان در همه عرصه‌های اجتماعی از یک طرف و اهمیت قرآن کریم به عنوان قانون اساسی و مهمترین منبع استنباط احکام فقهی و حقوقی از طرف دیگر، ضرورت پژوهش و کنکاش در خصوص آیات الاحکام خاص زنان در قرآن کریم، به منظور دستیابی به دیدگاه قرآن کریم در مورد حقوق و تکالیف زنان، نمایان می‌شود که به علت گستردگی آیات الاحکام ویژه بانوان این رساله به بخش طهارت آن پرداخته است.

از آنجایی که قوانین مدنی کشورهای اسلامی غالباً مبتنی بر فقه اسلامی است، بخصوص قانون مدنی ایران که قسمت مهم آن متخذ از فقه جعفری می باشد نهایت ضرورت را داشت که احکام شرعی و حقوقی زنان در رابطه با طهارت آنان با اسلوب جدید و بیان ساده در دسترس عموم زنان قرار گیرد و مسائل مهم مربوط به زنان را به قلم روز و با بیانی شیوا به رشته ی تحریر در آوریم، تا مورد استفاده بانوان قرار گیرد. چرا که آنچه تاکنون در کتابهای آیات الاحکام در بحث طهارت نوشته شده بسیار خلاصه و در قالب عبارات علمی محض و اصطلاحات خاص فقهی به زبان عربی بوده که برای عموم بانوان رشته های دیگر به سهولت قابل فهم نمی باشد و تمام مسائل مربوط به طهارت بانوان در یک کتاب بحث نشده است. در کتب مختلف آیات الاحکام آورده شده است.

در این پایان نامه آیات الاحکامی که در رابطه با طهارت زنان است و مسائل مربوط به آنان در قانون مدنی تدوین شده است. با توجه به نظرات مذاهب عامه در بعضی از موارد، به دنبال هم بررسی شده است.

ب - سؤال های اساسی پژوهش

در این پایان نامه ضمن بررسی مفهوم شناسی کلمات آیات، احکام و طهارت، سؤال های مهمی درباره ی واژه ی آیات الاحکام طهارت زنان طرح خواهد شد که به شرح ذیل می باشد:

- آیات الاحکام خاص زنان در موضوع طهارت چه حجمی از کل قرآن را تشکیل می‌دهد؟

- در قرآن کریم به چه ابعاد فقهی و حقوقی در خصوص آیات الاحکام طهارت زنان پرداخته شده است؟

- استنباطهای مختلف از آیات الاحکام خاص زنان در زمانهای گذشته تابع چه عاملی بوده است؟

- کدامیک از احکام حقوقی و فقهی زنان مشروط به طهارت زن است؟

- آیا در اجرای احکام کیفری طهارت زنان شرط است؟

- فلسفه نگه داشتن عده زنان پس از طلاق چیست؟

- آیا سن مشخصی در قرآن به عنوان سن بلوغ ذکر شده است؟

ج - فر ضیه های پژوهش

- قرآن کریم شامل آیاتی در خصوص احکام فقهی و خاص زنان از جمله بحث طهارت می باشد.

- بحث از طهارت زنان به عنوان بخش مهمی از کتاب طهارت فقهی و نیز اختصاص یافتن آیاتی از قرآن به آن نشانگر اهمیت این موضوع است.

- پاکی زن در احکام فقهی و حقوقی طلاق، حج، صلاه و غیره تأثیر دارد.

- در اجرای احکام کیفری طهارت زنان را باید مد نظر داشت.

- در قرآن کریم به نشانه های بلوغ اشاره شده است.

- در قرآن کریم حکم نگه داشتن عده زنان پس از طلاق تشریح شده است.

د - پیشینه پژوهش و نوآوری آن

یکی از مهمترین ابعاد کتاب الهی که مربوط به احکام عملی بانوان و نیز حقوق زنان و خانواده و بالاخره حقوق اسلامی است تفسیر آیات الاحکام است و پس از تفسیر آیات الاحکام، در حقیقت تبیین مهمترین مصدر تشریح و منبع تشریح حقوق اسلامی است.

پس شناساندن احکام آن به بانوان و آگاهی از حقوق خود و این مهم زمانی جلوه گر می شود که معلوم گردد سهم شیعه در این حرکت علمی تا چه اندازه بوده است و اکنون با توجه به مسائل و مشکلات بانوان در خانواده و در جامعه تا چه حد به قوانین و حقوق خود آشنا هستند. و احکام عملی